

**สถานการณ์ด้านการศึกษาของเยาวชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา**

**Situation of Education in Special Administration Zone in Southern
Border, Songkhla Province**

นุรซีตา เพอแสละ^{1*} และวิทวัส สุริยณรงค์²

Nurseeta Phoesalae^{1*} and Withawat Suriyanyong²

^{1,2} อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

^{1,2} Lecturer, Faculty of Science and Technology, Hatyai University

Corresponding author, E-mail: Nurseeta_ph@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษาของเยาวชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากการสำรวจด้วยตัวอย่างในระดัหมู่บ้าน ซึ่งใช้รูปแบบการสุ่มตัวอย่างแบบ Cluster Sampling เพื่ออธิบายลักษณะของประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หมู่บ้านที่ใช้ในการสำรวจมีทั้งสิ้นจำนวน 258 ครั้วเรือน ผู้ที่มีอายุระหว่าง 5 – 25 ปี จำนวน 367 คน ในที่นี้มีผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าแล้วจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 73.57 ในขณะที่อีก 97 คน คิดเป็นร้อยละ 26.43 ไม่ได้ศึกษาและไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยสัดส่วนการศึกษาของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย ผู้ที่กำลังศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนทั่วไปในประเทศไทยที่จัดการศึกษาสายสามัญและส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ภายในจังหวัด ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและไม่ได้สำเร็จการศึกษารดับมัธยมศึกษาครั้งสุดท้ายถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภายในจังหวัดสงขลา และเมื่อออกจากการศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป

คำสำคัญ: การศึกษา เยาวชน ชายแดนใต้ สงขลา

Abstract

The main purpose of this research is to survey the situation of education in the Special Administrative Zone in the South in Songkhla province. Cluster Sampling was used to acquire samples for data collection. The research tools included questionnaire, focus group discussion, and in-depth Interview. The data were analysed using content and statistical analysis.

According to the research results, this survey employed 258 households and 367 people aged between 5 – 25 years old as the samples. 270 people or 73.57 percent of total number were currently studying or had already graduated from high school. 97 people or 26.43 percent of the total number were uneducated or had not graduated from high school. The proportion of educated people in women was higher than in men. They mostly were studying the General Education in the province. While uneducated people and non-graduated people mostly dropped out at Matthayom 2 in Islamic private school in Songkhla province. They became self-employed after getting out from the school.

Keywords: Education, Youth, Southernmost, Songkhla

บทนำ

สถาบันการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบไปด้วยสถาบันการศึกษาน้อยใหญ่มากมาย มีทั้งสถาบันการศึกษาสามัญ สถาบันการศึกษาศาสนาควบคู่สามัญ สถาบันอาชีวศึกษา ตลอดจนสถาบันการศึกษานานาชาติ เป็นต้น แต่ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาศาสนาควบคู่สามัญ ดังที่ ชิตติก อาลี (2554) กล่าวว่า ชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมให้บุตรหลานศึกษาทั้งวิชาการทางโลกและวิชาการศาสนา แม้จะมีโรงเรียนของรัฐทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่แต่ชาวไทยมุสลิมยังนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในปอเนาะมากกว่าโรงเรียนรัฐบาลเพราะสถาบันการศึกษาดังกล่าวได้ยกระดับขึ้นมาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความก้าวหน้ามาก เปิดสอนหลักสูตรควบคู่กันทั้งภาคศาสนาและภาคสามัญ เมื่อเรียนจบแล้วจะสามารถศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ นักเรียนจึงได้รับประโยชน์ทั้งสองทางคือทางโลกและทางธรรม

จากโครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2552 (ปราโมทย์ ประสาทกุล, 2553) พบว่าประชากรวัยเรียนอายุระหว่าง 3-24 ปี มีอัตราการเรียนหนังสือแตกต่างกันไปในแต่ละช่วงอายุ โดยประชากรอายุระหว่าง 7-12 ปี ทั้งชายและหญิงมีอัตราการเรียนสูง

ที่สุด คือ ประชากรเกือบทุกคนในกลุ่มนี้กำลังเรียนหนังสืออยู่ แต่อัตราการเรียนหนังสือได้ลดลงในกลุ่มประชากรอายุ 13-18 ปี และ 19-24 ปีตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชากรวัยเรียนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เรียนจบชั้นประถมศึกษาเป็นอย่างน้อย แต่การเรียนต่อในชั้นสูงขึ้นไปจะลดลงเรื่อย ๆ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม

จากผลการสำรวจข้างต้นทำให้เห็นว่า ปัญหาการศึกษาของประชาชนชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีอยู่ ถึงแม้ว่ามีสถาบันการศึกษาศาสนาควบคู่สามัญเปิดขึ้นอย่างมากมาทั่วพื้นที่ โดยบางแห่งจัดได้ว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพและได้รับความนิยมนอกจากประชาชนในพื้นที่สูง ดังที่เดชา หันหาบุญ (2553) กล่าวว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญมีโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากมาย เช่น โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ โรงเรียนพัฒนวิทยา โรงเรียนดารุสลามอัครกียะห์ เป็นต้น โดยนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนดังกล่าวนี้สามารถเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยในประเทศทุกสาขาวิชา รวมทั้งมหาวิทยาลัยในต่างประเทศหลายแห่ง และเมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบกับผลการสำรวจจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ให้ข้อสรุปว่าประชาชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงได้รับการศึกษาน้อยกว่าที่ควรจะเป็นทำให้ตระหนักได้ว่าประเด็นด้านการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วง โดยเฉพาะการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาที่จำนวนผู้เรียนมีแนวโน้มลดลงเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น ดังนั้นการหาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจยุติการศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาหรือการออกกลางคัน ตลอดจนการหารูปแบบการป้องกันความเสี่ยงในการยุติการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาหลักของเยาวชนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรให้ความสนใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ

ปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่เป็นเสมือนอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้พื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอบ้านย้อย จังหวัดสงขลา ยังคงมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นคือปัจจัยในด้านของการที่ประชาชนในพื้นที่ขาดการศึกษา ทั้งนี้จากการสำรวจของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในปี พ.ศ.2552 ที่ได้สำรวจจำนวนเด็กที่ตกหล่นจากระบบโรงเรียนที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับในเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนทั้งสิ้น 9,805 คน แยกเป็นตกหล่นจากระบบโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3,331 คน ตกหล่นจากระบบโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 185 คน และตกหล่นจากระบบโรงเรียนสังกัดโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม/สถาบันปอเนาะ 6,289 คน สำหรับจังหวัดที่มีกลุ่มเด็กที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับสูงสุด คือ 5 อำเภอใน จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อ.จะนะ อ.เทพา อ.นาทวี อ.สะบ้าย้อย และ อ.สะเตา มีจำนวน 2,632 คน รองลงมา คือ จังหวัดปัตตานี 2,461 คน จังหวัดยะลา 2,408 คน จังหวัดนราธิวาส 1,848 คน ส่วนที่น้อยที่สุด คือ จังหวัดสตูล 456 คน (อภิสิทธิ์.(26 มิถุนายน 2557). เด็กชายแดนใต้ ออกกลางคันขาดเรียนสูง.คม ชัด ลึก, น.13.)

จากปัญหาด้านการศึกษาของประชาชนในพื้นที่โดยเฉพาะในอำเภอที่อยู่ในพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนของจังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วยอำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา และอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา นั้น คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคคลที่อยู่ในสถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนของจังหวัดสงขลา จึงสนใจศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนของจังหวัดสงขลา เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการรณรงค์ทั้งทางตรงและการอ้อมเพื่อพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการศึกษาของเยาวชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ของจังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ตรีภูมิ เพชรศักดิ์ศิริ และ สุวิมล ว่องวานิช (2554) ได้สรุปปัจจัยเสี่ยงที่จำแนกนักเรียนกลุ่มออกกลางคันออกจากนักเรียนกลุ่มอื่นมีจำนวน 12 ปัจจัย ดังนี้

- 1) ปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัว จำนวน 4 ปัจจัย คือ รายได้ของพ่อแม่/ผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของพ่อ อาชีพของพ่อ และอาชีพของแม่
- 2) ปัจจัยเสี่ยงด้านครู/โรงเรียน จำนวน 2 ปัจจัย คือ ครูไม่ได้ไปเยี่ยมบ้านนักเรียน และปัจจัยไม่มีครูรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
- 3) ปัจจัยเสี่ยงด้านนักเรียน จำนวน 2 ปัจจัย คือ การเข้าเรียนสายและการขาดเรียน
- 4) ปัจจัยเสี่ยงด้านเพื่อน จำนวน 4 ปัจจัย คือ การมีเพื่อนที่เคยติด 0 , ร , มส. การมีเพื่อนไม่ตั้งใจเรียน การมีเพื่อนที่ออกกลางคันไปแล้ว และการมีเพื่อนที่ชอบใช้ความรุนแรง

จักรเรศ อัฐรัตน์ และ อำพร ผาดโผน (2552) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ออกแบบอย่างมีส่วนร่วมโดยคนในชุมชนและได้สรุปถึงสภาพปัญหาและสาเหตุที่เยาวชนไม่สำเร็จ การศึกษาภาคบังคับ ดังนี้

- 1) การดูแลนักเรียนของทางโรงเรียน โรงเรียนไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง นักเรียนบางส่วนไม่สามารถอ่านเขียนได้ การเรียนการสอนจัดไม่ตรงกับความถนัดของเด็ก เด็กไม่ชอบการเรียน บางรายวิชา ไม่มีกิจกรรมที่สนับสนุนความสามารถและความสนใจของเด็ก นักเรียนสามารถเข้าออกโรงเรียนได้อย่างอิสระเพราะไม่มีมาตรการป้องกัน
- 2) ทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาของเยาวชน นักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาเป็นการเรียนแบบบังคับตาม พรบ.การศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจึงมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา มองว่าการสำเร็จหรือไม่สำเร็จการศึกษานั้นไม่ต่างกันทำให้ขาดแรงจูงใจในการศึกษา ในบางครั้งพบว่าปัญหาต่าง

ๆ ส่งผลถึงปัญหาผลการเรียน ประกอบกับขาดความตระหนัก ขาดความเข้าใจในขั้นตอนการแก้ปัญหาจึง
ละเอียดที่จะแก้ทำให้เกิดปัญหาสะสม เมื่อถึงเวลาจะจบการศึกษาจึงแก้ไขยากขึ้น การแก้ปัญหาผลการ
เรียนนักเรียนจะไม่เตรียมตัว ไม่มีวิธีจัดการจึงมีปัญหางานซ้อน ไม่มีรายละเอียดของงาน ทำงานไม่ทัน
และที่สำคัญคือไม่มีกรอบเวลาที่ทำงานให้แล้วเสร็จและเวลาส่งงานที่ชัดเจน การแก้ปัญหาผลการเรียนทับ
ซ้อนกับเวลาเรียนทำให้เวลาไม่ตรงกันระหว่างนักเรียนกับครูประจำวิชา ส่งผลให้เลยเวลาตามระเบียบและ
ปัญหาตกค้างข้ามปีการศึกษา นักเรียนที่มีปัญหาส่วนใหญ่จะไม่ปรึกษาผู้ใดแต่จะทำตามกันในกลุ่มเพื่อน
นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครู

3) สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป นักเรียนเริ่มมีปัญหาด้านพฤติกรรมในช่วง ป.6 มีการจับ
กลุ่มกันระหว่างผู้ที่ไม่เก่ง มีการลักขโมยบ้านใกล้เรือนเคียง นักเรียนแต่งตัวมาโรงเรียนแต่ไม่เข้าเรียน
มีการเปิดเพลงเสียงดัง รวมกลุ่มซุ่มมอเตอร์ไซด์ การทะเลาะวิวาทที่มีการใช้อาวุธ การลักทรัพย์ พ่อแม่เป็น
คนต่างถิ่นไปทำงานที่อื่นให้ลูกอยู่กับตายายที่ตามใจมากกว่า เวลาจัดงานรื่นเริงมักจะมีการพนันมารวม
ด้วย เด็กรู้สึกดีตัวเองว่าตำรวจใส่กุญแจมือตนเองไม่ได้ เด็กกินเหล้าโดยอ้างว่าผู้ใหญ่กินได้ เยาวชนหญิงมี
แนวโน้มในการดื่มสุราและสูบบุหรี่สูงขึ้น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่ ปัญหาเรื่องชู้
สาวรวมถึงการออกจากการเรียนเพื่อแต่งงานตั้งแต่อายุน้อย การรายงานผลรายชื่อนักเรียนกับตัวคนไม่
สอดคล้องกันโดยมีการแจ้งชื่อไปว่ายังอยู่ที่ตัวนักเรียนไม่อยู่แล้ว ปัญหาความเชื่อถือที่ผู้ปกครองมีให้
โรงเรียนลดลงเนื่องมาจากความสับสนในการสื่อสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสุ่มตัวอย่าง ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการสุ่มตัวอย่างแบบ Cluster Sampling ทั้งนี้เพื่อ
ความสะดวกในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ
2. ประชากร ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 5 -25 ปี ที่มีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ อำเภอนะ
นะ อำเภอนาทวี อำเภอบ้านปลิว จังหวัดสงขลา
3. กลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มตัวอย่างแบบ Cluster Sampling ทำให้ให้กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ที่มีอายุ
5 -25 ปี ในทุกครัวเรือนของหมู่บ้านบ่อโชน อำเภอนะนะ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีทั้งสิ้นจำนวน 367 คน จาก
258 ครัวเรือน
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมระหว่างเดือนธันวาคม 2557 – มกราคม
2558 โดยในการเก็บข้อมูลนั้นคณะผู้วิจัยและทีมงานที่เป็นชาวบ้านในหมู่บ้านตัวอย่างลงพื้นที่สำรวจ
ข้อมูลทุกครัวเรือน เมื่อได้ข้อมูลจากทุกครัวเรือนแล้ว ได้ดำเนินการให้ผู้นำชุมชนตรวจสอบความถูกต้อง
ของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง
6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลของทุกครัวเรือนในหมู่บ้านบ่อโชน ทั้ง 258 ครัวเรือนพบว่า ทั้งหมู่บ้านมีเยาวชนที่อายุระหว่าง 5 – 25 ปี จำนวน 367 คน เมื่อจำแนกตามปัจจัยเบื้องต้น ได้ผลดังตาราง 1 ซึ่งพบว่าในจำนวนนี้มีผู้ที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาหรือไม่สำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 26.43

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัย	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	191	52.04
ชาย	176	47.96
รวม	367	100.0
การศึกษา		
กำลังศึกษา	270	73.57
ไม่ได้ศึกษา (และยังไม่สำเร็จการศึกษา)	97	26.43
รวม	367	100.0

จากเพศหญิงจำนวน 191 คน พบว่ามีจำนวน 152 คน ที่อยู่ในระบบการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าแล้ว คิดเป็นร้อยละ 79.58 ในขณะที่เพศหญิงอีก 39 คน ไม่อยู่ในระบบการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 20.42 และจากเพศชายจำนวน 176 คน พบว่ามีจำนวน 118 คน ที่อยู่ในระบบการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าแล้ว คิดเป็นร้อยละ 67.05 ในขณะที่เพศชายอีก 58 คน ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาและยังไม่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 32.96 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงสัดส่วนการอยู่ในระบบการศึกษาของเพศชายและเพศหญิง

การศึกษา	เพศ	
	หญิง	ชาย
ศึกษา	152 (79.58%)	118 (67.05%)
ไม่ได้ศึกษา	39 (20.42%)	58 (32.96%)
รวม	191 (100%)	176 (100%)

เมื่อศึกษาเฉพาะผู้ที่ยังอยู่ในระบบการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าแล้วจำนวน 270 คน ในที่นี้มีผู้ที่ไม่ทราบข้อมูลที่แน่ชัดจำนวน 6 คน รวมการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 264 พบว่าส่วนใหญ่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาภายในจังหวัดสงขลา และจะเลือกโรงเรียนที่จัดการศึกษาสายสามัญล้วนมากกว่าโรงเรียนประเภทอื่น ๆ รองลงมาคือโรงเรียนที่จัดการศึกษาศาสนาควบคู่สามัญ (โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม) ถัดมาคือสถาบันการศึกษาปอเนาะซึ่งเรียนสายศาสนาล้วน การศึกษานอกระบบซึ่งส่วนใหญ่เรียน กศน.ในศูนย์ของหมู่บ้าน และส่วนหนึ่งเรียนสถาบันการศึกษาในต่างประเทศซึ่งมีเพียง 2 ประเทศเท่านั้นคือ ประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนของประเภทโรงเรียนที่ผู้อยู่ในระบบการศึกษา

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของสถานศึกษา		
โรงเรียนทั่วไปในประเทศไทยที่จัดการศึกษาในสายสามัญ	140	53.03
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	104	39.40
สถาบันการศึกษาในต่างประเทศ	4	1.51
สถาบันการศึกษาปอเนาะ	10	3.79
การศึกษานอกระบบ	6	2.27
รวม	264	100.0
พื้นที่ของสถานศึกษา		
สถานศึกษาในจังหวัดสงขลา	243	92.05
ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ของสถานศึกษา		
สถานศึกษานอกจังหวัดสงขลา	21	7.95
รวม	264	100.0

สำหรับผู้ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษาและไม่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เมื่อวิเคราะห์สัดส่วนจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ ได้ผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงสัดส่วนของเด็กออกกลางคันจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	39	40.2
ชาย	58	59.8
รวม	97	100.00
ประเภทของโรงเรียนก่อนออกจากระบบการศึกษา		
โรงเรียนทั่วไปในประเทศไทยที่จัดการศึกษาในสายสามัญ	31	32.63
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	62	65.26
สถาบันการศึกษาในต่างประเทศ	0	0
สถาบันการศึกษาปอเนาะ	0	0
การศึกษานอกระบบ	2	2.11
รวม	95	100.0
พื้นที่ของสถานศึกษาก่อนออกจากระบบการศึกษา		
สถานศึกษาในจังหวัดสงขลา	94	98.95
สถานศึกษานอกจังหวัดสงขลา	1	1.05
รวม	95	100.0
อาชีพหลักของผู้ปกครองของเด็กที่ออกกลางคัน		
รับจ้างทั่วไป	44	45.4
ข้าราชการ	3	3.1
ประมง	41	42.3
ค้าขาย	6	6.2
เกษตรกรรม	3	3.1
โรงงาน/บริษัท/ลูกจ้าง	0	0.00
รวม	97	100.0
การประกอบอาชีพในปัจจุบันของเด็กที่ออกกลางคัน		
รับจ้างทั่วไป	45	46.4

ข้าราชการ	1	1.0
ประมง	23	23.7

ตารางที่ 4 แสดงสัดส่วนของเด็กออกกลางคันจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ (ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
การประกอบอาชีพในปัจจุบันของเด็กที่ออกกลางคัน		
ค้าขาย	4	4.10
เกษตรกรรม	1	1.00
โรงงาน/บริษัท/ลูกจ้าง	7	7.20
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	14	14.4
รวม	97	100.0
ระดับการศึกษาสุดท้ายก่อนออกกลางคัน		
ประถมศึกษาปีที่ 3	2	2.35
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	1.18
ประถมศึกษาปีที่ 6	14	16.47
มัธยมศึกษาปีที่ 1	7	8.24
มัธยมศึกษาปีที่ 2	24	28.24
มัธยมศึกษาปีที่ 3	19	22.35
มัธยมศึกษาปีที่ 4	6	7.06
มัธยมศึกษาปีที่ 5	3	3.53
มัธยมศึกษาปีที่ 6	9	10.58
รวม	85	100.00

เมื่อพิจารณาปัจจัยทางด้าน “เพศ” และ “ระดับการศึกษาสุดท้ายก่อนออกกลางคัน” แล้วพบว่า สัดส่วนของผู้ออกกลางคันเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นระดับชั้นที่เด็กออกกลางคันมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ของหลายบุคคลเช่น ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแห่งหนึ่งในพื้นที่ซึ่งได้กล่าวว่า “เด็กที่มีปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นเด็กผู้ชายมากกว่าหญิง เด็กหญิงไม่ค่อยมีปัญหา และส่วนใหญ่เข้ามา ม.1 ยังไม่ค่อยจะรู้เรื่องอะไรเลยยังไม่ค่อยมีปัญหา ส่วนใหญ่เริ่มพา ๆ กันไปตอน ม.2 จนถึง ม.3 และถ้าพ้นช่วง ม.ต้นได้ พอถึง ม.ปลายก็จะไม่ค่อยมีปัญหาอะไรมากแล้ว” นอกจากนี้ผู้ใหญ่บ้านแห่งหนึ่งยังไม่กล่าวในทิศทางเดียวกันว่า “หมู่บ้านผมเด็กส่วนใหญ่จบ ป.6 หลังจากนั้นจะติดตอน ม.2 แต่ถ้าจบ ม.ต้น แล้ว ม.ปลายจะไม่ค่อยมีปัญหา” เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านใกล้เคียงที่ได้กล่าวว่า “หมู่บ้านนี้เด็กผู้หญิงไม่ค่อยมีปัญหา ปี ๆ หนึ่งเด็กในหมู่บ้านจบปริญญาตรี

กันปีละสิบกว่าคน เราก็เฮกันไปงานรับปริญญา แต่เด็กที่จบส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิง” อีกทั้งจากการสัมภาษณ์เด็กที่ออกกลางคันหรือผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก ผู้วิจัยยังพบว่าเด็กหญิงมีแนวโน้มที่ออกด้วยสาเหตุของความจำเป็นทางครอบครัวมากกว่าเพศชาย เมื่อนำสถิติเด็กออกกลางคันมาจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาสุดท้ายที่ออก พบว่าถึงแม้ว่าสัดส่วนในภาพรวมของเด็กชายที่ออกกลางคันจะมากกว่าเด็กหญิง แต่สัดส่วนออกกลางคันของเด็กหญิงจะมากกว่าเด็กชายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงระดับเดียว ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงสัดส่วนของเด็กออกกลางคันจำแนกตามเพศและระดับการศึกษาสุดท้าย

ระดับการศึกษาสุดท้ายก่อนออกจาก ระบบการศึกษา	เพศ	
	ชาย	หญิง
ระดับประถมศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 5	1	0
ประถมศึกษาปีที่ 6	11	3
รวม	12 (80%)	3 (20%)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	5	2
มัธยมศึกษาปีที่ 2	16	8
มัธยมศึกษาปีที่ 3	13	6
รวม	34 (68%)	16 (32%)
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	3	3
มัธยมศึกษาปีที่ 5	0	3
มัธยมศึกษาปีที่ 6	4	5
รวม	7 (38.89%)	11 (61.1%)

เมื่อพิจารณาสถิติเด็กที่ออกจากระบบการศึกษากลางคันก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาจำแนกตามสถานศึกษาสุดท้ายก่อนออกพบว่าส่วนใหญ่ออกจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในปีพุทธศักราช 2552 ที่ได้สำรวจจำนวนเด็กที่ตกหล่นจากระบบโรงเรียนที่ยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับในเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้มีส่วนหนึ่งของข้อสรุปส่วนหนึ่งว่าจำนวนเด็กตกหล่นจากระบบโรงเรียนสังกัดโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันการศึกษาเอกชนมากกว่าเด็กตกหล่นจากโรงเรียน

ประเภทอื่น ๆ และเมื่อจำแนกตามพื้นที่ของสถานศึกษาพบว่าเด็กออกกลางคันเกือบทั้งหมดศึกษาในสถานศึกษาภายในจังหวัดสงขลา ก่อนออกกลางคัน สำหรับในประเด็นเรื่องพื้นที่ของสถานศึกษานั้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากนักเรียนที่ศึกษาไกลบ้านนั้น เมื่อมีปัญหาด้านการเรียน การปรับตัว หรือความเป็นอยู่ต่าง ๆ ผู้ปกครองมักจะแก้ปัญหาโดยการย้ายนักเรียนออกจากโรงเรียนไกลบ้านดังกล่าวแล้ว ย้ายมาเรียนโรงเรียนในพื้นที่แทนเพื่อแก้ปัญหาในในระดับหนึ่ง เช่น ผู้ปกครองของเด็กออกกลางคันคนหนึ่งที่ได้ให้ข้อมูลว่า “ตอนแรกส่งลูกไปเรียนปอเนาะ (ในที่นี้ผู้พูดหมายถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม) ที่นราธิวาส เพราะโรงเรียนนี้ดัง หลายคนบอกว่าดี หลัง ๆ มันเริ่มเหลวไหลไม่ยอมเรียน เกรงถูกเชิญผู้ปกครอง สุดท้ายเลยพาย้ายกลับมาเรียนแถวบ้าน แต่ก็เรียนได้ไม่นานก็ออกอีก สุดท้ายก็ไม่จบ” ในขณะที่นักเรียนที่เรียนในพื้นที่อยู่แล้วเมื่อเกิดปัญหาด้านใดด้านหนึ่ง ผู้ปกครองบางส่วนจะแก้ปัญหาโดยการย้ายโรงเรียนภายในพื้นที่จังหวัด แต่มีบางส่วนที่ผู้ปกครองหรือเด็กคิดว่าถึงย้ายโรงเรียนแล้ว แต่ถ้าเป็นโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนเดิมก็จะไม่สามารถหนีพ้นจากสังคมเดิม ๆ และข้อมูลข่าวสารภายในพื้นที่เองไหลเวียนกันอย่างทั่วถึง ทำให้บางส่วนเกิดความอับอายหากมีการกระทำความผิดก่อนที่จะย้ายโรงเรียน แต่ในขณะเดียวกันหากย้ายให้บุตรหลานไปเรียนนอกพื้นที่นั้น ผู้ปกครองก็ไม่มี ความไว้วางใจในตัวนักเรียนแล้ว หรือบางส่วนติดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ปรากฏผลการสำรวจที่ว่านักเรียนที่ออกกลางคันมักไม่ค่อยมาจากสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดตนเอง

สรุปผลการวิจัย

หมู่บ้านที่ใช้ในการสำรวจมีทั้งสิ้นจำนวน 258 ครัวเรือนมีผู้ที่มีอายุระหว่าง 5 – 25 ปี จำนวน 367 คน ในที่นี้มีผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าแล้วจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 73.57 ในขณะที่อีก 97 คน คิดเป็นร้อยละ 26.43 ไม่ได้ศึกษาและไม่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยสัดส่วนการศึกษาของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย ผู้ที่กำลังศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนทั่วไปในประเทศไทยที่จัดการศึกษาสามัญและส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ภายในจังหวัด ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาและไม่ได้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาครั้งสุดท้ายถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภายในจังหวัดสงขลา และเมื่อออกจากการศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเยาวชนในพื้นที่นี้ควรมีมาตรการส่งเสริมการศึกษาให้กับเยาวชนในพื้นที่โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนชายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเกิดการออกกลางคันมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ตรีภูมิ เพชรศักดิ์ศิริ และ สุวิมล ว่องวาณิช. (2554). ความเสี่ยงต่อการออกกลางคันของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารวิชาการ, 14(3), 14-27.

- จักรเรศ อธิรัตน์ และ อำพร ผาดโผน.(2552). การพัฒนาศักยภาพเยาวชนและครอบครัวกลุ่มเสี่ยง
เครือข่ายนาโพธิ์ บ้านแมคอย่างมีส่วนร่วม. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชิตติก อาลี. (2554). วัตฒนาการการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2553). โครงการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ พ.ศ.2552. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เดชา หันหาบุญ.(2553). ปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ :ศึกษากรณีสถาบันศึกษาปอเนาะ.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อติภา พิสมท์. (26 มิถุนายน 2557). เด็กชายแดนใต้ ออกกลางคัน ขาดเรียนสูง. คม ชัด ลึก,
หน้า13.